

1st FAMILY BUSINESS FORUM

«Η φορολόγηση της διαδοχής στην
οικογενειακή επιχείρηση/προκλήσεις και
προβληματισμοί»

Δήμητρα Πάσσιου

Δικηγόρος-Εταίρος

saplegal

Α.Σ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
& ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Εισαγωγή

Βασικός κορμός της εγχώριας επιχειρηματικότητας: άνω του 80% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι οικογενειακές επιχειρήσεις. Παρόμοια ποσοστά στην ΕΕ.

Ανάγκη υποστήριξης της βιωσιμότητας και ανάπτυξής τους

Έγκαιρος προγραμματισμός της διαδοχής

Πολυπλοκότητα και αστάθεια του φορολογικού συστήματος. Ανασταλτικός παράγοντας στη λήψη αποφάσεων.

Φορολογικός σχεδιασμός

Απαιτεί συντονισμένη προσπάθεια για την
έγκαιρη προετοιμασία της διαδοχής.

Διασφάλιση επαρκούς χρόνου για την ορθότερη
επιλογή.

Τρόποι μεταβίβασης

I. Μεταβίβαση λόγω δωρεάς ή γονικής παροχής

ολόκληρη επιχείρηση (υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία), κλάδος αυτής ή ποσοστά συμμετοχής

εταιρικά μερίδια

μετοχές

ιδρυτικοί τίτλοι κ.λπ.

Υπολογισμός του φόρου βάσει:

- της αξίας του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου
- του χρόνου απόκτησής τους
- της συγγενικής σχέσης δωρητή/δωρεοδόχου

Α' κατηγορία δικαιούχων (σύζυγος/μέρος συμφώνου συμβίωσης, τέκνα, εγγόνια, γονείς, παππούδες) αφορολόγητο τις 800.000 ευρώ.

- Από 1.10.2021 παρέχεται ένα σημαντικό φορολογικό κίνητρο για τη μεταβίβαση **πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων** από γονέα σε παιδί με δωρεά η γονική παροχή.

Χρηματικά ποσά: αυτοτελής φορολόγηση με συντελεστή 10% προς τα πρόσωπα της Α' κατηγορίας, μετά την αφαίρεση αφορολογήτου ποσού 800.000 ευρώ.

Μεταφορά μέσω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

Προσοχή στις διαδοχικές δωρεές. Άτυπη δωρεά από παιδί σε γονέα και εν συνεχεία άτυπη δωρεά από τον ίδιο γονέα σε άλλο παιδί μπορεί να εκληφθεί ως δωρεά απευθείας μεταξύ των αδελφών

Δεν συνιστά απαλλαγή.

Το ποσό των 800.000 ευρώ υπόκειται σε φόρο με μηδενικό συντελεστή.

Για το υπερβάλλον ποσό υπολογίζονται πάσης φύσεως εκπτώσεις και απαλλαγές

Οι διατάξεις εφαρμόζονται στις γονικές παροχές και δωρεές με δωρεοδόχους φυσικά πρόσωπα ως δωρητές/δωρεοδόχοι.

Δεν συνυπολογίζονται στην αιτία θανάτου κτήση περιουσίας μεταξύ των ίδιων προσώπων. Από 1.10.2021 και μετά στην απόκτηση περιουσίας με κληρονομία, δεν συνυπολογίζονται οι δωρεές/γονικές παροχές που έγιναν στα ίδια πρόσωπα από την ίδια ημερομηνία και μετά. Συνυπολογίζονται, όμως, όσες έγιναν μέχρι 30.9.2021.

Δεν συνυπολογίζονται οι γονικές παροχές δωρεές μεταξύ των ίδιων προσώπων (δωρητή/δωρεοδόχου) που έγιναν μέχρι 30.9.2021 αλλά συνυπολογίζονται αυτές που έλαβαν χώρα από 1.10.2021.

ΛΟΙΠΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ο Σ μεταβιβάζει το 2016 μετοχές στο παιδί του Β συνολικής αξίας 100.000 ευρώ. Στις 2.10.2021 μεταβιβάζει επιπλέον μετοχές συνολικής αξίας 800.000 ευρώ. Το ποσό των 800.000 ευρώ δεν θα φορολογηθεί, διότι στο ποσό των 800.000 ευρώ δεν συνυπολογίζεται η δωρεά των μετοχών που έγινε το 2016.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Αν στο ίδιο παράδειγμα ο Σ μεταβιβάσει με δωρεά παιδί του στις 3.1.2022 επιπλέον μετοχές συνολικής αξίας 300.000 ευρώ, τότε θα συνυπολογιστεί σε αυτή τη δωρεά και το ποσό των 800.000 ευρώ που είχε μεταβιβάσει στις 2.10.2021 (μετά τη θέση σε ισχύ του αφορολόγητου ορίου των 800.000 ευρώ). Επομένως, $800.000 + 300.000 = 1.100.000$ ευρώ. Θα προκύψει φόρος 10% επί του επιπλέον των 800.000 ευρώ ποσού ($1.100.000 - 800.000 = 300.000$ ευρώ).

Προσδιορισμός φορολογητέας αξίας εταιρικών συμμετοχών

Μετοχές:

Μη εισηγμένες: η αγοραία αξία των μετοχών κατά την προηγούμενη μέρα της παροχής. Λαμβάνονται υπόψη και λοιπά στοιχεία, πχ πράξεις μεταβίβασης που έγιναν το τελευταίο εξάμηνο προ της μεταβίβασης καθώς και η εσωτερική αξία των μετοχών και κάθε πρόσφορο στοιχείο που επιδρά ουσιωδώς στη διαμόρφωση της αγοραίας αξίας της μετοχής αυξητικά ή μειωτικά (πχ διανομές κερδών μέσα στην τελευταία πενταετία, φήμη και πελατεία της επιχείρησης κλπ).

Εισηγμένες μετοχές: ως αξία λαμβάνεται η αξία της προηγούμενης ημέρας της μεταβίβασης (λόγω δωρεάς ή γονικής παροχής).

Μεταβίβαση μόνο της ψιλής κυριότητας

Εξασφαλίζει την παραμονή του παρέχοντος στη διοίκηση της επιχείρησης για συγκεκριμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα.

Ο επικαρπωτής, εάν δεν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, διατηρεί το δικαίωμα:

→ συμμετοχής και ψήφου στη ΓΣ και

→ λοιπών, μη περιουσιακών, μετοχικών δικαιωμάτων (ενδεικτικά:δικαίωμα λήψης πληροφοριών, ακύρωσης απόφασης ΓΣ κλπ).

- Το δικαίωμα προτίμησης στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ασκείται από τον ψιλό κύριο.

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΨΙΛΗΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

Η φορολογική υποχρέωση γεννιέται κατά τον χρόνο θανάτου του επικαρπωτή, οπότε επέρχεται συνένωση της επικαρπίας με την ψιλή κυριότητα. Ωστόσο, ο ψιλός κύριος (τέκνο) μπορεί να ζητήσει κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης φόρου γονικής παροχής την άμεση φορολόγηση της ψιλής κυριότητας.

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΑΞΙΑΣ:
υπολογίζεται σε ποσοστό επί της αξίας της
πλήρους κυριότητας, το οποίο είναι αντιστρόφως
ανάλογο της ηλικίας του επικαρπωτή.

II. Μεταβίβαση λόγω Πώλησης

Ισχύει ό,τι και στις λοιπές μεταβιβάσεις μετοχών. Παλαιότερες ευνοϊκές διατάξεις έχουν καταργηθεί από το 2014.

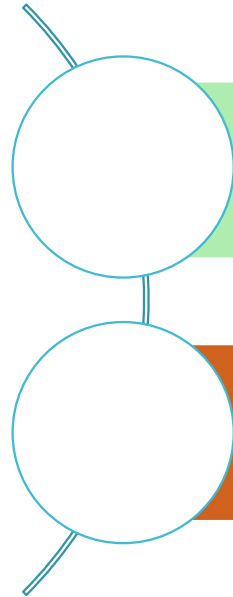
Άρα, σήμερα η μεταβίβαση εταιρικών συμμετοχών φορολογείται, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, με 15% επί της υπεραξίας της μετοχής.

III. Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου εταιρείας

Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΕ και παραίτηση των γονέων από το δικαίωμα προτίμησης

είσοδος των παιδιών στην εταιρεία ή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής τους με αντίστοιχη μείωση του ποσοστού συμμετοχής των γονέων.

το ποσό του διαδόχου για τη συμμετοχή του στην αύξηση του μκ να προέρχεται από δικό του φορολογηθέν εισόδημα,

ΠΡΟΣΟΧΗ:

η μη συμμετοχή του παλαιού μετόχου (γονέα) στο μετοχικό κεφάλαιο δεν θεωρείται ότι συνιστά μεταβίβαση τίτλων (ΠΟΛ1032/2015).

Ενδέχεται να εγείρει ζητήματα άτυπης δωρεάς

αύξηση κεφαλαίου στην ονομαστική αξία της μετοχής, πιθανότατα εγείρει ζήτημα άτυπης δωρεάς από τον παλαιό μέτοχο στο νέο

Συμπερασματικά, όταν η μεταβίβαση λόγω διαδοχής γίνεται:

- με πώληση μετοχών, εταιρικών μεριδίων ή άλλων εταιρικών συμμετοχών ή
- μέσω αύξησης κεφαλαίου,

χρειάζεται να ληφθούν υπόψη τα εξής:

- τα ποσά που διαθέτουν οι διάδοχοι προέρχονται από δικά τους φορολογηθέντα εισοδήματα. Κίνδυνος καταλογισμού φόρος εισοδήματος εάν το ποσό δεν δικαιολογείται από τα φορολογηθέντα εισοδήματά τους.
- το τίμημα της μεταβίβασης θα πρέπει να διαμορφώνεται σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων (**arm's length principle**), γιατί αφορά συναλλαγή μεταξύ συνδεδεμένων προσώπων.

Ως «συγγενικά πρόσωπα» ορίζονται:

→ ο/η σύζυγος και οι ανιόντες → ή κατιόντες σε ευθεία γραμμή

Γενική Ρήτρα απαγόρευσης καταχρήσεων για την αντιμετώπιση “της τεχνητής μεθόδευσης”

Η φορολογική διοίκηση αγνοεί, ως τεχνητή διευθέτηση, κάθε απλή ή σύνθετη πράξη, συναλλαγή, δράση, συμφωνία κλπ που δεν αποδεικνύεται γνήσια αλλά έχει συσταθεί με κύριο σκοπό την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, δεν είναι γνήσιες.

Ευρύτητα διατύπωσης διατάξεων →

ευρεία εξουσία στη φορολογική διοίκηση να θέσει έναν οποιοδήποτε φορολογικό σχεδιασμό υπό αμφισβήτηση.

Συμπεράσματα /προτάσεις

Συγκεκριμένες και σαφείς
φορολογικές διατάξεις για
ασφάλεια δικαίου

Φορολογικά κίνητρα και
ρυθμίσεις για την εξασφάλιση
της διαδοχής έτσι ώστε να
διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της
επιχείρησης κατά τη μεταβίβασή
της στην επόμενη γενιά

Σας ευχαριστώ